

Müceddidlik kurumu üzerine

A. Beyaz: “Müceddid nedir? Neleri teyid eder? Geçmiş müceddidlerin fikirlerini mi? Yoksa İslâmiyet’in keşfine muhtaç olan meselelerini mi?”

Müceddid, dini tecdit eden ve yenileyen demektir. Dîni yenilemek, yeni bir din getirmek veya yeni bir hüküm ihdas etmek demek değildir. Çünkü din, Hz. Peygamberle (asm) tamamlanmıştır. Dinin eksik bir ciheti de kalmamıştır. O halde dini yenilemek, aynı dini ve aynı hükümleri yeni bir îzâh tarzı ve yeni bir üslûpla yeniden tebliğ ve teklif etmek demektir. Müceddidler, Allah’ın emriyle ve izniyle, görevlendirildikleri çağın akıl, fikir ve zihin yapısına ve medeniyet anlayışına uygun biçimde Allah’ın dînini tebliğ ederler. Peygamber Efendimiz (asm) kıyamete kadar her yüz yılda bir müceddid-i din geleceğini haber vermiştir.¹

Allah’ın dini sabittir. Fakat insanlar ve zaman çabuk değişmektedir. Son Peygamberden (asm) önce değişen ve bozulan anlayışları ve zihniyetleri Cenâb-ı Hak yeni bir peygamberle yeniden tebliğe ve teklife tâbi tutuyordu. Peygamber Efendimiz ile birlikte peygamberlik dönemi kapandıktan sonra ise bozulan fikirleri Cenâb-ı Hak müceddidler ile aydınlattı ve tamir etti. Yani bir bakıma önceki peygamberlerin tebliğ ve teklif görevlerini İslâmiyet döneminde müceddidleri yürüttüler. Nitekim Peygamber Efendimiz (asm), “Âlimler peygamberlerin vârisleridirler”² sözü ile buna işâret buyururlar.

Müceddidin ana görevi, sarsılan Tevhid inancını yeniden onarmaktır. Müceddidlerin hemen hepsinin Tevhid öncelikli vazifelerle geldiklerini görüyoruz. Çünkü Tevhid dini için, Tevhîd esasının ve inancının sağlamlığı önemli bir husûsiyettir. Müceddidler çağlarındaki dinin yıpratılma çabalarının ağırlığına göre bazen kalbî bir yol açarak tasavvuf sâhasında; bazen akıl, ilim ve hikmet yoluyla fıkıh veya kelâm sahasında tecdid ve içtihad vazîfelerini yürütmüşlerdir. Kendilerinden önceki müceddidin fikirlerini tasdik ve teyid etmekle berâber, İslâmiyetin farklı bir yönünü keşfetmişler, Kur’ân’ı ve hadisleri yeni bir anlayışla yorumlamışlardır. Fakat ilginçtir; hemen çoğu kendi devirlerindeki siyasetin ve hükümet erkânının gazabına uğramışlardır. İmam-ı Azam Ebû Hanîfe’den ve Ahmed b. Hanbel’den Bedüzzaman Saîd Nursî’ye müceddidlerin çile doldurdukları hapishaneleri ümmet unutulabilir mi?

İslâmiyetin korunması bizzat Cenâb-ı Hak'ın taahhüt ettiği bir mes'eledir. Cenâb-ı Hak, "Muhakkak Zikr'i biz indirdik; O'nun koruyucusu da elbet biziz"³ buyurarak, Kur'ân'ın ve Kur'ân'dan beslenen Tevhid inancının ve İslâmiyetin bizzat taraf-ı İlâhîce muhafaza altına alındığını beyan buyurmuştur. Öyleyse, Peygamberler dönemi kapandığına göre; Tevhîd İnancının muhafazasının muhakkik âlimler eliyle yapılması adetullahı da uygundur.

Çağımıza geldiğimizde; Batıda felsefenin, önceleri, Hıristiyanlığın ilk ve orta çağlarda inanç diye sunduğu var sayımlar ve hurâfeler yığını eleştirmesi ve inkâr etmesi gayet tabîi ve eşyanın tabiatına uygun bir gelişme olarak tezâhür etti. Fakat aynı silâh İslâm ülkelerine taşınarak, İslâmiyetin, felsefenin girmeye hiç de ehil olmadığı Allah'a iman, ahiret gününe iman, meleklerle îman ve kader, kazâ, hayır ve şer telakkîleri gibi temel inanç dinamikler "fen ve felsefe" silâhıyla vurulmaya kalkışılmamalıydı. Böylesi bir katliâmla Müslüman toplumlar inanç erozyonuna uğratılmış; buna da bilimsel gelişme süsü verilmiştir. Fen ve felsefenin verdiği inkâr veya vesvese ise geleneklere bağlı, taklitle elde edilmiş, teslimle ayakta duran ve marifetle yetinen bir inanç yapılanması temelden sarsıntı geçirmiştir.

İşte son asrın bu haksız ve haddini aşan inanç ve fikir cinayetleri karşısında, Kur'ân'ın en has ve en büyük zâviyede değer verdiği imân esaslarını yeni bir üslûpla asrın nazarına yeniden sunan Bedüzzaman Saîd Nursî, Müslüman'ın inanç yapısını tasdikten imâna, şehadet ve şuhuddan tahkîke, iz'ândan hakîkate ve burhana kapı açmak suretiyle "takviye için" vazifelendirilmiş bir müceddiddir. Cenâb-ı Hak, onun feyzinden bizi ve dünyamızı mahrum bırakmasın. Âmin.

Dipnotlar:

1. Ebû Dâvûd, Melâhim, 1;
2. Câmiü's-Sağîr, 1/384;
3. Hicr Sûresi, 15/9.